

Crna Gora
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

**INFORMACIJA O PRIMJENI
ZAKONA O RADNOM VREMENU, PAUZAMA U TOKU RADNOG VREMENA
MOBILNIH RADNIKA I UREĐAJIMA ZA EVIDENTIRANJE
U DRUMSKOM PREVOZU I UVOĐENJU SISTEMA DIGITALNIH TAHOGRAFA
U CRNOJ GORI**

Podgorica, septembar 2013. godine

1 Uvod

Obnovom državne nezavisnosti sa punim međunarodno-pravnim subjektivitetom u njenim državnim granicama, Crna Gora je preuzela veći broj multilateralnih sporazuma iz oblasti saobraćaja, među kojima je, na osnovu sukcesije od 26. oktobra 2006. godine, i Evropski sporazum o radu posade na vozilima koja obavljaju međunarodne drumske prevoze (AETR), potpisan u Ženevi 1. jula 1970. godine. Zakon o potvrđivanju Evropskog sporazuma o radu posade na vozilima koja obavljaju međunarodne drumske prevoze (AETR), sa Protokolom o potpisivanju, objavljen je u „Službenom listu SFRJ –Međunarodni ugovori“, broj 30/74).

Od 1. jula 1970. godine, AETR Sporazum je izmjenjen kroz šest amandmana, iz kog razloga je bilo neophodno izvršiti potvrđivanje istih, da bi se obezbijedila usaglašenost sa tehničkim napretkom i zakonodavstvom Evropske Unije. Takođe, uzimajući u obzir obaveze koje je Crna Gora preuzela potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore u Evropsku Uniju, kao i Protokolom IV o drumskom saobraćaju, da svoje zakonodavstvo uskladi sa *acquis communautaire* iz oblasti socijalnih uslova u drumskom prevozu, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je pripremlilo, a Vlada je usvojila Zakon o radnom vremenu, pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu. Zakon o radnom vremenu, pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu („Sl.list CG“, br. 75/2010) stupio je na snagu 29. decembra 2010. godine.

Zakonom je propisano uvođenje sistema digitalnih tahografa u Crnu Goru, odnosno odredbama Zakona definisana su prava i obaveze prevoznika i drugih pravnih subjekata bitnih za implementaciju sistema digitalnih tahografa. Takođe, Zakonom su propisana i pravila rada vozača na osnovu kojih se postiže jedinstvena primjena socijalnih propisa u prevozu u drumskom saobraćaju, čime se uspostavlja zdrava konkurencija između preduzeća koja se bave prevozom u drumskom saobraćaju, socijalna zaštita zaposlenih u sektoru transporta, kao i značajno unapređenje bezbjednosti drumskog saobraćaja. Na osnovu podataka Evropske komisije 20% saobraćajnih nezgoda, u kojima učestvuju komercijalna vozila, izazvano je umorom vozača; 50% vozača zaspi u toku vožnje na dugim relacijama; 10 puta su izraženije saobraćajne nezgode u noćnim satima, (kritičan period između 02.00 i 05.00 sati); 63% vozača koji su koristili odmor četiri ili više dana van kuće, zaspe u toku vožnje za volanom.

Ograničavanjem vremena vožnje, obavezanim korišćenjem propisanih odmora i kvalitetnijom kontrolom radnog vremena vozača postiže se unapređenje bezbjednosti drumskog saobraćaja, tj. veći kvalitet upravljanja vozilom, a to znači da će vozači sa većim oprezom upravljati vozilom, čime će se smanjiti rizik od nastanka saobraćajnih nezgoda.

Predmetna oblast do donošenja Zakona, bila je djelimično regulisana Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima (sadržao je osnovne odredbe u smislu dozvoljenog vremena upravljanja vozilom, pauza i odmora vozača), dok oblast tahografa i radionica za tahografe nije uopšte bila regulisana kroz nacionalne propise. Zavod za metrologiju je

predmetnu oblast izuzeo iz svoje nadležnosti jer su tahografi, po evropskim standardima, izuzeti iz oblasti mjernih uređaja, te je samim tim ova oblast ostala neregulisana.

Donošenje Zakona o radnom vremenu, pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu, predstavljalo je izraz novih potreba, pa i suočavanje sa tadašnjom ralnošću – neuređena oblast rada profesionalnih vozača teretnih motornih vozila i autobusa, kao i neregulisana oblast tahografa kao uređaja za evidentiranje podataka o radu vozača.

2 Realizovane obaveze na osnovu Zakona o radnom vremenu, pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu

2.1 Obavještenje Evropske komisije o nadležnom organu u Crnoj Gori za implementaciju sistema digitalnih tahografa

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je 19. jula 2010. godine, obavijestilo je Evropsku komisiju, kao i Ekonomsku komisiju za Evropu pri Ujedinjenim nacijama da je za implementaciju sistema digitalnih tahografa u Crnoj Gori nadležni organ Ministarstvo saobraćaja i pomorstva.

Takođe, dostavljeni su odgovori na upitnik Sekretarijata UNECE-a koji je zadužen za praćenje primjene AETR sporazuma.

2.2 Izrada Nacionalnog programa za implementaciju sistema digitalnih tahografa u Crnu Goru

Na osnovu Evropskog sporazuma o radu posade na vozilima koja obavljaju međunarodni drumski prevoz (AETR Sporazum), svaka država ugovornica Sporazuma, u obavezi je izraditi Nacionalni program za implementaciju sistema digitalnih tahografa. Ministarstvo je pripremilo Nacionalni programa za implementaciju sistema digitalnih tahografa koji sadrži osnovna pravila poslovanja, obaveze i odgovornosti organizacija koje će obavljati izradu i izdavanje memorijskih kartica za digitalne tahografe.

Takođe, Program je predstavljao i jedan od osnovnih tehničkih dokumenata za raspisivanje i sprovođenje međunarodnog javnog tendera za izbor najboljeg ponuđača za izradu i izdavanje kartica. Kako je sadržaj Programa za implementaciju sistema digitalnih tahografa, propisan uputstvom Evropske komisije, Nacrt programa dostavljen je Evropskoj komisiji na davanje mišljenja (Digital Tachograph Root Certificate Authority-ERCA). Nakon izbora pravnog lica za izradu i izdavanje memorijskih kartica za digitalne tahografe, Nacionalni program za implementaciju sistema digitalnih tahografa, dopunjen je i dostavljen Vladi Crne Gore na utvrđivanje, a nakon toga i Evropskoj komisiji.

Crna Gora

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

Vlada Crne Gore, na sjednici od 29. septembra 2011. godine, usvojila je Informaciju o donošenju Nacionalnog programa implementacije sistema digitalnih tahografa u Crnu Goru s Nacionalnim programom za sistem digitalnih tahografa (MNE-NA program).

Nakon sprovedene unutrašnje procedure usvajanja i donošenja Nacionalnog programa za sistem digitalnih tahografa, isti je upućen Evropskoj komisiji (Joint research center). Dana 23.marta 2012. godine, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je dobilo pozitivan odgovor u kojem se potvrđuje da je Nacionalni program odobren i prihvaćen od strane Evropske komisije (ref. Ares (20129338196-22/03/2012), čime je ispunjena jedna od obaveza u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.

2.3 Izrada i donošenje zakonskih i podzakonskih akata u cilju uvođenja sistema digitalnih tahografa

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je u cilju uvođenja sistema digitalnih tahografa u prethodnom periodu pripremilo, odnosno donijelo 2 zakona o potvrđivanju i 6 podzakonskih akata :

- *Zakon o potvrđivanju amandmana na Evropski sporazum o radu posade na vozilima koja obavljaju međunarodne drumske prevoze (AETR) („Sl.list CG.Međunarodni ugovori“, br. 16/2010);*
- *Zakon o potvrđivanju amandmana 6 na Evropski sporazum o radu posade na vozilima koja obavljaju međunarodne drumske prevoze (AETR) („Sl.list CG.Međunarodni ugovori“, br. 9/2011);*
- *Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje djelatnosti izrade i izdavanja memorijskih kartica, sadržaju tenderske dokumentacije, načinu i postupku sprovođenja javnog tendera i kriterijumima za otvaranje i vrednovanje ponuda ("Sl. list CG", br. 12/2011 od 25.2.2011. godine.).* Pravilnikom se propisuju bliži uslovi koje u pogledu poslovnog prostora, opreme i stručnog kadra mora da ispunjava pravno lice za obavljanje djelatnosti izrade i izdavanja memorijskih kartica, sadržaj tenderske dokumentacije, način i postupak sprovođenja javnog tendera, sastav komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda, kao i bliži kriterijumi za vrednovanje ponuda na javnom tender;
- *Uredbu o obimu i strukturi nadzora nad radom vozača, načinu pripreme i sadržaju programa nadzora, načinu izvođenja nadzornih ovlašćenja i elementima nadzora na putu i prostorijama prevoznika ("Sl. list CG", br. 50/2011 od 21.10.2011. godine).* Uredbom se utvrđuje obim i struktura nadzora nad radom vozača, način pripreme i sadržaj programa nadzora, način izvođenja nadzornih ovlašćenja i elementi nadzora na putu i prostorijama prevoznika. U Bijeloj knjizi „Evropska transportna politika 2010, godine vrijeme za odlučivanje“ Evropska komisija je naznačila potrebu jačanja kontrole i sankcija, naročito u dijelu socijalnog zakonodavstva u drumskom saobraćaju, a naročito povećanja broja kontrola. Iz tog razloga potrebno je obezbijediti pravilnu primjenu i

Crna Gora

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

usklađeno tumačenje socijalnih pravila u području drumskog prevoza, uspostavljanjem minimuma zahtjeva za jedinstvenu provjeru. Mjere koje su predviđene uredbom treba da vode većoj bezbjednosti na putevima, kao i da doprinesu usklađivanju uslova rada i stvaranju jednakih pravila za sve prevoznike;

- *Pravilnik o bližem sadržaju zahtjeva i dokumentacije za izdavanja memorijskih kartica ("Sl. list CG", br. 17/2012 od 27.3.2012. godine).* Pravilnikom se propisuje sadržaj zahtjeva i dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev, način i postupak izdavanja memorijskih kartica za: vozača, prevoznike, nadležni inspekcijski organ i organ uprave nadležan za poslove policije i ovlašćeno pravno lice za ugradnju, ispitivanje, popravku i demontažu tahografa;
- *Pravilnik o obrascu i načinu vođenja evidencije o radnom vremenu lica koja obavljaju mobilnu djelatnost u drumskom prevozu ("Sl. list CG", br. 17/2012 od 27.3.2012. godine.).* Pravilnikom se propisuje obrazac i način vođenja evidencije podataka o radnom vremenu lica koja obavljaju mobilnu djelatnost u drumskom prevozu;
- *Pravilnik o načinu prenosa podataka s digitalnog tahografa i memorijske kartice vozača ("Sl. list CG", br. 17/2012 od 27.3.2012. godine.).* Pravilnikom se propisuje način prenosa podataka sa digitalnog tahografa i memorijske kartice vozača, obrazac, sadržaj i način izdavanja potvrde o radnim aktivnostima vozača;
- *Pravilnik o tehničkim i izvođačkim zahtjevima za tahografe, tahografske listiće i memorijske kartice ("Sl. list CG", br. 38/2013 od 2.8.2013. godine, a stupio je na snagu 10.8.2013.).* Pravilnikom se propisuju tehnički i izvođački zahtjevi koje moraju da ispunjavaju tahografi, tahografski listići i memorijske kartice za digitalne tahografe, način i postupak izdavanja uvjerenja o odobrenju tipa, obrazac uvjerenja, način pregleda, ispitivanja, popravke i demontaže tahografa i ispitivanje ograničavača brzine.

2.4 Sprovođenje tenderske procedure za izbor najpovoljnijeg ponuđača za poslove izrade i izdavanja memorijskih kartica za digitalne tahografe

U skladu sa članom 34 Zakona o radnom vremenu i pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je raspisalo poziv br. 15/11 na otvoreni postupak javne nabavke za izbor najpovoljnijeg ponuđača za uslugu izrade i izdavanje memorijskih kartica za digitalne tahografe.

Na osnovu ovlašćenja iz člana 34 stav 2 Zakona o radnom vremenu, pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu, člana 6 Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje djelatnosti izrade i izdavanja memorijskih kartica, sadržaju tenderske dokumentacije, načinu i postupku sprovođenja javnog tendera i

Crna Gora

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

kriterijumima za otvaranje i vrednovanje ponuda i člana 70 Zakona o javnim nabavkama, Komisija za otvaranje i vrednovanje ponuda je predložila da se Ugovor za predmetnu javnu nabavku dodijeli ponuđaču "CETIS" d.d. Celje, budući da je njegova ponuda ocijenjena kao najpovoljnija.

Nakon sprovedene procedure izbora najpovoljnijeg ponuđača, Rješenjem Ministarstva saobraćaja i pomorstva br. 01-5118/1 od 23. decembra 2012. godine, ovlašten je „CETIS“ d.d. iz Celja za poslove izrade i izdavanja memorijskih kartica za digitalne tahografe, poslove u vezi sa generisanjem potrebnih elektronskih ključeva i obezbjeđivanje pristupa TACHONET mreži za nadležni inspekcijski organ i organe uprave i druge upravne poslove neophodne za izvršenje javnog ovlaštenja, po Javnom pozivu br. 15/11 od 18. avgusta 2011. godine.

Predmetnim Rješenjem je definisano da će „CETIS“ d.d. iz Celja gore navedene poslove obavljati sa ponuđenom cijenom po pojedinačnoj kartici od 52,416 eura sa PDV-om, rokom za obavljanje djelatnosti izrade i izdavanja memorijskih kartica od 60 dana, radnim vremenom od 61 sata u nedjelji, prijemom, odnosno podnošenja zahtjeva za izdavanje memorijskih kartica i davanjem savjeta i pomoći podnosiocima zahtjeva na tri načina.

Na osnovu ovog Rješenja, dana 27. februara 2012. godine, zaključen je Ugovor o izradi i izdavanju memorijskih kartica za digitalne tahografe, kojim su jasno utvrđena prava i obaveze izdavaoca kartica „CETIS“-a d.d. iz Celja i naručioca-Ministarstva saobraćaja i pomorstva Crne Gore.

Svi zainteresovani prevoznici i vozači zahtjeve za dobijanje memorijske kartice za digitalne tahografe mogu podnijeti pravnom licu „Cetis Montenegro“ u Podgorici.

Do 1. septembra 2013. godine, „Cetis Montenegro“ je izdao 475 kartica za vozače, 65 kartica za prevoznike i 10 kartica za radionice.

Zbog slabog interesovanja i nedovoljnog broja podnesenih zahtjeva za memorijske kartice, „CETIS“ d.d. iz Celja, 21. marta 2013.godine, podnosi zahtjev za povećanje cijene memorijske kartice (sa 52,416 eura na 168,95 eura,) kao i predlog da se rad sa strankama svede na četiri sata dnevno u danima koji su u Crnoj Gori određeni kao radni dani.

Na dostavljeni zahtjev Ministarstvo saobraćaja i pomorstva odgovara dopisom br. 05-2572/1 od 20. juna 2013. godine, u kojem jasno i argumentovano navodi da je protiv takvog predloga i upozorava „CETIS“ d.d. iz Celja da nepoštovanje odredbi Ugovora i ne izvršavanje ugovornih obaveza, može za posljedicu imati potraživanje prava za naknadu štete, prema nadležnom sudu u Podgorici, kao i narušavanje poslovnog kredibiliteta, kako u budućim poslovnim angažmanima u Crnoj Gori tako i u drugim državama.

Takođe, u cilju nastavka saradnje na ovim i budućim poslovima predloženo je da se u skladu sa odredbama Ugovora i u interesu korisnika usluga izdavaoca kartica, u direktnoj komunikaciji, na sastanku koji će biti održan u Ministarstvu saobraćaja i pomorstva do kraja septembra 2013. godine, pokuša iznaći adekvatno rješenja za prevazilaženje nastalog problema. Očekujemo da će ovlašćeno lice za izradu tahografskih kartica prihvatiti argumentaciju Ministarstva saobraćaja i pomorstva i nastaviti sa izdavanjem istih u skladu sa potpisanim Ugovorom.

Crna Gora

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

2.5 Edukacija i praktična obuka inspektora Inspekcije za drumski saobraćaj

U cilju edukacije i stručne obuke za inspektore za drumski saobraćaj, koji su Zakonom, pored službenika saobraćajne policije, nadležni za kontrolu i sprovođenje Zakona radnom vremenu, pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu, održano je niz radionica u organizaciji TALEX-a. Takođe, u okviru Tvining projekta „*Harmonizacija propisa*“ organizovana je praktična obuka i primjena propisa iz oblasti socijalnog zakonodavstva na kojoj su, prilikom petodnevnog boravka u Sloveniji, sa kolegama iz Inspekcije za drumski saobraćaj Republike Slovenije, učestvovali i inspektori Inspekcije za drumski saobraćaj Crne Gore.

2.6 Prezentacija i upoznavanje prevoznika sa predmetnim propisima

Ministarstvo je preduzelo niz aktivnosti u vezi upoznavanja javnosti sa novim zakonskim tekstom i njegovom primjenom u praksi.

Između ostalog, održan je okrugli sto „*Nova pravila i primjena tahografa za vozače u drumskom saobraćaju*“, na kojem su učestvovali predstavnici Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Direkcije za saobraćaj, inspekcije za drumski saobraćaj, Uprave policije, Mašinskog fakulteta iz Podgorice, Udruženja saobraćaja i grupacije za drumski prevoz Privredne komore Crne Gore. Predstavnici Ministarstva saobraćaja i pomorstva održali su predavanje iz oblasti novih propisa koji regulišu rad vozača, u cilju preventivnog djelovanja i edukacije prevoznika o značajnim promjenama propisa koji regulišu vrijeme vožnje, pauza, dnevnog i nedjeljnog odmora vozača.

U oktobru 2010. godine u organizaciji Privredne komore Crne Gore, predstavnik Ministarstva saobraćaja i pomorstva održao je predavanje na temu: „*Radno vrijeme, vrijeme vožnje i odmora vozača u međunarodnom drumskom saobraćaju*“. Takođe, u januaru 2012. godine u organizacija Unije poslodavaca Crne Gore, predstavnik Ministarstva saobraćaja i pomorstva održao je predavanje na temu: „*Pravila rada vozača u drumskom saobraćaju i korišćenje tahografa*“.

Crna Gora

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

3 Predlog budućih mjera

3.1 Osposobljavanje i nabavka neophodne opreme za nadležne organe radi sprovođenja kontrole i primjene Zakona

Da bi se kontrola radnog vremena vozača kvalitetno i efikasno obavila (za digitalne tahografe) nadzorni organi tj. službenici Uprave policije - saobraćajni policajci i Inspekcije za drumski saobraćaj, moraju posjedovati memorijske kartice za digitalne tahografe nadzornih organa, a preporučuje se i opremanje u smislu softverskih i tehničkih rješenja za obradu podataka vezanih za rad vozača.

S tim u vezi, neophodno je da određeni broj službenika saobraćajne policije i inspektori Inspekcije za drumski saobraćaj raspolažu sa inspektorskim karticama, kako bi se mogao sprovesti nadzor i u potpunosti implementirati Zakon o radnom vremenu, pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu. Procedura pribavljanja ovih kartica od strane „Cetis Montenegro“ je u toku.

Takođe, bitno je napomenuti da je pomenuta obaveza evidentirana i na pregovorima za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji, odnosno na bilateralnom skriningu za Poglavlje 14 - Saobraćajna politika.

3.2 Donošenje Pravilnika o radionicama za tahografe

Na osnovu člana 22 stav 2 i člana 27 stav 6 predmetnog Zakona, Ministarstvo unutrašnjih poslova je pristupilo izradi i donošenju podzakonskog akta koji će na bliži način urediti uslove u pogledu prostora, opreme i alata radionice za tahografe i na osnovu kojeg će Uprava policije, shodno članu 26 Zakona, izdavati ovlašćenja za rad radionica za tahografe.

Predmetni podzakonski akt je u proceduri odobravanja od strane Sekretarijata za zakonodavstvo.

Donošenje navedenog podzakonskog akta je neophodan preduslov za potpunu implementaciju sistema digitalnih tahografa i ispunjenja evropske agende u ovoj oblasti.

Neophodnost gore navedenog proizilazi i iz učestalih zahtjeva kako postojećih radionica za tahografe tako i pravnih lica koji žele da obavljaju poslove pregleda, ispitivanja i ugradnje tahografa, a zbog pravne neuređenosti ove oblasti iste nijesu u mogućnosti obavljati.